

حضور شاهنامه فردوسی و حماسه‌های دیگر در داستان تاریخی «خواجه تاجدار»

صادق ارشی *s.arshia1361@gmail.com

دانش آموخته دکترای زبان و ادبیات فارسی

واژگان کلیدی

* خواجه تاجدار

* شاهنامه فردوسی

* بازتاب تلمیحات

* داستان‌های حماسی دیگر

چکیده:

ذبیح‌الله منصوری در ترجمه کتاب «خواجه تاجدار» «ژان گوره»، داستان شگفت‌انگیز پیش از تولد، تولد، زندگی، پادشاهی و مرگ آقامحمدخان قاجار را به صورتی مفصل و خواندنی ساخته و پرداخته است. فارغ از این که ترجمه این کتاب به عنوان مرجعی تاریخی مورد توجه قرار گرفته است یا خیر، اگر به این کتاب به عنوان رمانی تاریخی بنگریم، در خلال این داستان شگفت‌انگیز، اشاره‌های ارزشمندی به شاهنامه فردوسی و داستان‌های مربوط به آن مشاهده می‌شود که جالب توجه است. در این کتاب شاهد استفاده از ابیات شاهنامه در اوج ناامیدی شخصیت‌ها، استفاده از ابیات شاهنامه در تحریک موافقان، باور عامیانه در باب دیوهای مازندران، تشبیه لطفعلی‌خان زند و اسب وی به رستم و رخس، شاه‌بانوان شاهنامه، برتری لطفعلی‌خان زند بر کیکاووس، احتمال یکی بودن کیخسرو و کوروش، اسکندر نماد قدرتمندی، شاهنامه سروده نشده در باب آقامحمدخان و داستان‌های حماسی دیگر هستیم. مقاله حاضر به روش توصیفی با رویکرد تحلیل محتوا، این کتاب را از منظر موارد مذکور، مورد بررسی و تحلیل قرار داده و در نهایت به این نتیجه رسیده است که داستان‌های شاهنامه و پند و اندرزها و ضرب‌المثل‌های نهفته در متن آن تا چه حد در زندگی و رخداد‌های مربوط به شخصیت‌ها و داستان‌های کتاب «خواجه تاجدار» بازتاب داشته است.